

Kennelliiton jalostustarkastus

Ohjeet ja liitteet

SUOMEN KENNELLIITTO – FINSKA KENNELKLUBBEN RY

Sisältö

Kennelliiton jalostustarkastusohje	3
Kennelliiton jalostustarkastuksen koulutusohje	5
Jalostustarkastukseen osallistuvat henkilöt ja varusteluettelo	7
Käyttötymisen jalostustarkastuksen suoritusohjeet	8
Käyttötymisen jalostustarkastuksen ratapiirros	14
Koiran hammaskartta.....	15
Koiran anatomia.....	15
Koiran kuntoluokitus	16
Mallikuvia varusteista.....	19

KENNELLIITON JALOSTUSTARKASTUSOHJE

Hyväksytty Kennelliitossa 28.4.2015, voimassa 1.6.2015 alkaen.
Päivitetty JTT 19.9.2017.

Suomen Kennelliiton tarkoituksena on edistää puhdasrotuisten rekisteröityjen koirien kasvattamista ja käyttöä. Lisäksi Kennelliitto edistää terveiden ja hyväluonteisten, käyttöominaisuuksiltaan, rakenteeltaan ja ulkomuodoltaan rodunomaisten koirien kasvattamista.

Jalostustarkastuksen tarkoituksena on kerätä jalostuksellisesti merkityksellistä tietoa koiran ulkomuodosta ja käyttäytymisestä ohjeen määrittelemissä tilanteissa. Yksittäisen koiran jalostustarkastus antaa tietoa koiran ominaisuuksista ja mahdollistaa myös vertailun rodun muihin koiriin, rodun keskitasoon ja rodun jalostuksen tavoiteohjelmassa (JTO) määriteltäviin jalostustavoitteisiin. Rotujärjestö määrittelee ja julkaisee rodun ihannetulokset.

Osallistumisoikeus ja sen rajoittaminen

Osallistumisoikeus on koirilla, jotka on rekisteröity FCI:n tunnustaman maan kenneljärjestössä ja jotka ovat FCI:n tai Pohjoismaisen Kennelunionin PKU:n hyväksymää rotua. Tarkastus voidaan tehdä myös rotuunotettaville koirille ja sellaisille koirille/roduille, joille anotaan Kennelliiton rekisteröintiä. Ulkomuodon jalostustarkastukseen osallistuvan koiran tulee olla täyttänyt 18 kk ja käyttäytymisen jalostustarkastukseen osallistuvan koiran 24 kk. Koira voi osallistua useampaan tarkastukseen. Koiran tulee täyttää Kennelliiton voimassa olevat tunnistusmerkintä- ja rokotusmääräykset. Jalostustarkastuksissa noudatetaan Kennelliiton antidopingsääntöä sekä yleistä jääviyssääntöä.

Jalostustarkastukseen ei saa osallistua

- sairas koira
- narttu alle 30 vrk ennen synnytystä tai alle 75 vrk synnytyksen jälkeen.

Jalostustarkastukseen osallistuvalla koiralla ei saa olla kuonokoppaa tai -pantaa.

Jalostustarkastuksen suorittamisesta vastaa rotujärjestö tai sen alaisuudessa rotua harrastava yhdistys tai rotuyhdistys, joka nimeää jalostustarkastajat ja järjestää tarkastustilaisuuden tarvittavine toimihenkilöineen ja tarpeistoineen.

Ulkomuodon jalostustarkastuksen voi suorittaa rotujärjestön nimeämä rodun arvosteluoikeudet omaava ulkomuototuomari yksin, tai kaksi rotujärjestön nimeämää muuta ulkomuodon jalostustarkastajaa yhdessä.

Käyttäytymisen arvioinnin suorittaa yhdessä kaksi henkilöä, joista vähintään toinen on suorittanut Kennelliiton jalostustarkastajakoulutuksen. Kennelliiton hyväksymällä tavalla koulutettu vastaava toimitsija vastaa tarkastuksen suorituksen kulusta. Suositus on, että tarkastajina käytetään samoja henkilöitä, jotta eri tarkastuskertojen väliset tulokset olisivat mahdollisimman vertailukelpoisia.

Rotujärjestö säilyttää jalostustarkastustiedot ja toimittaa ne Kennelliittoon annettujen ohjeiden mukaisesti viimeistään kuukauden kuluttua jalostustarkastuksesta. Jalostustarkastustulokset ovat virallisia ja julkisia.

Kennelliitto hyväksyy uroksen kivistodistukseksi jalostustarkastuksessa normaaleiksi todetut kivekset.

Jalostustarkastuksessa voidaan tehdä siirto rodusta tai rotumuunnoksesta toiseen näyttelysääntöjä täydentävissä ohjeissa listatuilla roduilla. Siirto edellyttää, että tarkastuksen tekee ulkomuototuomari ja tarkastuksen yhteydessä täytetään ”*Siirto rodusta toiseen*” -lomake.

Mikäli koiralla on jokin tarkastukseen vaikuttava vamma, voidaan siitä esittää Kennelliiton vahvistama eläinlääkärintodistus. Tieto todistuksesta ja vammasta kirjataan jalostustarkastuslomakkeeseen.

Ilmoitus vihaisesta käyttäytymisestä

Jalostustarkastajan, ulkomuototuomarin tai vastaavan toimitsijan on tehtävä ilmoitus koiran vihaisesta käyttäytymisestä, jos koira tästä syystä on hylätty tai poistettu/suljettu jalostustarkastuksesta. Jos koira on tarkastusalueella tai sen välittömässä läheisyydessä hyökännyt tai käynyt kiinni ihmiseen tai toiseen koiraan tai käyttäytynyt muutoin uhkaavasti, ilmoituksen tekee ensisijaisesti se henkilö, joka itse tai jonka koira on joutunut edellä kuvatun käyttäytymisen kohteeksi. Toissijaisesti ilmoituksen voi tällaisessa tapauksessa tehdä vastaava toimitsija.

Ilmoitus laaditaan tarkastuksen aikana Kennelliiton lomakkeelle, joita järjestävän yhdistyksen on pidettävä saatavilla tarkastuspaikalla. Ilmoitus toimitetaan Kennelliittoon heti tarkastuksen päätyttyä.

Koirasta annettu tarkastustulos:

Jalostustarkastus suoritettu

Ulkomuoto

Koirassa ei ole havaittu rotumääritelmään verraten hylkääviä virheitä tai puutteita ja koiran arvioidut ominaisuudet vastaavat jalostustavoitteita. Koiralla voi kuitenkin olla jalostuksellisesti merkityksettömiä tai vähämerkityksellisiä puutteita.

Koiralla voi olla myös jalostuksessa huomioitavia selkeitä yksittäisiä virheitä tai puutteita, jotka ovat kokonaisuuden tai jalostuksen kannalta merkityksellisiä. Virheet eivät kuitenkaan saa olla sellaisia, jotka heikentävät koiran hyvinvointia tai elämänlaatua.

Käyttäytyminen

Käyttäytymisen virheet tai puutteet eivät saa olla suuria. Koira ei saa olla arka tai vihainen.

Jalostustarkastus hylätty

Ulkomuoto

Koira on selvästi ei-rodunomainen. Koirassa on yksi tai useampi sellainen rotumääritelmän vastainen tai muu vakava virhe, joka haittaa koiran terveyttä tai yleistä hyvinvointia ja jolla on jalostuksellista merkitystä.

Käyttäytyminen

Koira voidaan hylätä, jos se on selkeästi arka tai vihainen tai se on saanut tarkastuksessa sellaisen arvion, jonka rotujärjestö on ihanneprofiilissa määritellyt hylkääviksi. Koira voidaan myös hylätä, jos sillä havaitaan sellaista epänormaalia häiriökäyttäytymistä, jolle ei ole arviointilomakkeessa kirjauskohtaa. (JTT 9/2017).

Jalostustarkastus keskeytetty

Koira ei voi arvioida kaikkien ominaisuuksiensa osalta tai koiran jalostustarkastus on jouduttu keskeyttämään muusta syystä.

Jalostustarkastuksen uusiminen

Mikäli jalostustarkastus on hylätty, voi koira osallistua uuteen tarkastukseen aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua edellisestä. Mikäli jalostustarkastus on keskeytetty, ei koiran uusintaosallistumiselle ole aikarajaa.

Poikkeustapaukset

Kennelliiton jalostustieteellisellä toimikunnalla on oikeus erittäin painavista syistä yksittäisessä poikkeustapauksessa myöntää erivapaus tämän ohjeen määräyksistä.

KENNELLIITON JALOSTUSTARKASTUKSEN KOULUTUSOHJE

Hyväksytty Kennelliitossa 28.4.2015, voimassa 1.6.2015 alkaen
Päivitetty JTT 19.9.2017.

Vastaavat toimitsijat ja jalostustarkastajat ovat täysi-ikäisiä Kennelliiton jäseniä.

Kennelliiton pätevimät vastaavat toimitsijat ja käyttäytymisen jalostustarkastajat voivat toimia minkä tahansa rodun käyttäytymisen jalostustarkastuksessa. Rodun arvostelu oikeudet omaava ulkomuototuomari voi toimia ko. rodun jalostustarkastajana. Lisäksi voidaan rotujärjestön esityksestä hyväksyä rotukohtaisesti erillinen ulkomuodon jalostustarkastajan pätevyys. Käyttäytymisen jalostustyöryhmä hyväksyy käyttäytymisen jalostustarkastajat ja vastaavat toimitsijat (JTT 9/2017).

Vastaava toimitsija

Vain käyttäytymisen jalostustarkastuksen järjestämiseen tarvitaan pätevä vastaava toimitsija.

Vastaavan toimitsijan tehtävät:

- on läsnä koko jalostustarkastuksen ajan
- varmistaa, että jalostustarkastus järjestetään ohjeiden mukaisesti ja että paikalla on tarvittavat varusteet sekä riittävästi avustajia
- hallitsee kaikki avustajien tehtävät ja tarvittaessa opettaa paikan päällä muut avustajat tehtäviinsä
- vastaa radan rakentamisesta
- toimii käyttäytymisen jalostustarkastuksessa koiraa käsittelevänä avustajana osioissa 1 (ihmisen kohtaaminen) ja 2 (käsittely)
- vastaa tulosten toimittamisesta Kennelliitton säädettyssä ajassa

Vastaavien toimitsijoiden kouluttautuminen:

Päästäkseen koulutukseen tulee vastaavaksi toimitsijaksi pyrkivän toimittaa Kennelliitton puolto rotuyhdistykseltä. Puollon saatuaan hakija opiskelee Kennelliiton tarjoaman opiskelumateriaalin itsenäisesti. Itseopiskelun jälkeen hän harjoittelee kahdessa käyttäytymisen jalostustarkastuksessa kaikkia tarkastuksen järjestämiseen liittyviä tehtäviä koiran käsittelyä lukuun ottamatta (radan rakentaminen, avustajien ohjeistaminen, koiran esitietojen kerääminen ja tunnistusmerkinnän tarkastaminen, eri avustajien tehtävät). Tarkastusten tulee olla kahtena eri päivänä ja niissä tulee olla yhteensä vähintään kahdeksan koiraa. Puollot suoritetuista harjoiteluista (tehtävät suoritettu hyväksyttävästi) antaa kyseisten jalostustarkastusten pätevyity vastaava toimitsija.

Käyttäytymisen jalostusarvostelun osioiden 1 (ihmisen kohtaaminen) ja 2 (käsittely) osaaminen osoitetaan videomateriaalilla, jonka ei tarvitse olla virallisesta tarkastuksesta. Videolla anoja tekee osiot 1 ja 2 käyttäytymisen jalostustarkastuksen suoritusohjeiden mukaisesti viidelle eri koiralle, jotka eivät ole hänelle entuudestaan läheisesti tuttuja.

Vapaamuotoinen anomus vastaavaksi toimitsijaksi pätevöinnistä, rotuyhdistyksen puolto, puollot hyväksytyistä harjoitustarkastuksista sekä leikkaamaton videomateriaali (tai linkki siihen) toimitetaan Kennelliitton. Kennelliitto päättää pätevöinnistä.

Jalostustarkastaja

Jalostustarkastajan tehtävät:

- hyväksyy käyttäytymisen jalostustarkastuksen radan ja/tai ulkomuodon arvostelun tilan
- kirjaa jalostustarkastuksen arvostelut ohjeiden mukaisesti

Jalostustarkastajien kouluttautuminen:

Ulkomuodon jalostustarkastaja

- rodun arvostelu oikeudet omaava ulkomuototuomari voi toimia ko. rodun jalostustarkastajana rotujärjestö voi myös esittää Kennelliitolle sopivaksi katsomansa henkilön pätevöintiä rodun jalostustarkastajaksi

Käyttäytymisen jalostustarkastaja

Päästäkseen koulutukseen tulee jalostustarkastajaksi pyrkivän toimittaa Kennelliitton puolto rotujärjestöltä. Puollon tulee ottaa kantaa siihen, että hakija on tehtävään sopiva henkilö. Sopivalla henkilöllä on pitkä kokemus erilaisten koirien käyttäytymisen havainnoinnista ja niiden kanssa toimimisesta erilaisissa

tilanteissa tai harrasteissa. Hakijalla tulee siis olla hyvä kyky havainnoida ja ymmärtää koiran eleitä ja käyttäytymistä.

Puollon saatuaan hakija opiskelee Kennelliiton tarjoaman opiskelumateriaalin itsenäisesti. Itseopiskelun jälkeen hän suorittaa harjoitustarkastuksen virallisessa jalostustarkastuksessa vähintään 30 eri koiralle, jotka ovat vähintään kolmesta eri FCI-ryhmästä. Vähintään 25 harjoitustarkastuksen tulee olla suoritettu hyväksytysti. Kyseisten jalostustarkastusten pätevyöity jalostustarkastaja määrittelee harjoitustarkastusten hyväksyttävyyden ja kirjaa huomionsa harjoittelijan osaamisesta.

Pätevöidyn jalostustarkastajan antamat arviot harjoittelusta toimitetaan Kennelliitton. Harjoitteluiden jälkeen hakijan tulee vuoden sisällä osallistua kokeeseen. Koe suoritetaan Kennelliiton määrittelemän luottamushenkilön valvonnassa esim. kennelpiirien järjestämien kurssien yhteydessä. Koe tulee suorittaa hyväksytysti. Hylätyn kokeen voi uusia kerran aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua. Kennelliitto päättää päteväinnistä.

Pätevyysien säilyttämien

Vastaavien toimitsijoiden ja jalostustarkastajien pätevyys on voimassa toistaiseksi siihen saakka, kunnes se poistetaan jostain seuraavasta syystä:

- pätevyuden haltija ilmoittaa Kennelliitton itse luopuvansa pätevydestä
- puollon antanut rotujärjestö peruu puoltonsa perustellusta syystä, jolloin pätevyys lakkaa, ellei pätevyuden haltija saa puolen vuoden sisällä alkuperäisen puollon poistamisesta puolta toiselta rotujärjestöltä.
- Kennelliiton jäsenyyden katkeaminen katkaisee myös pätevyuden voimassaolon siksi ajaksi, jolloin henkilö ei ole jäsen
- Kennelliiton kurinpitolautakunnan antama kiello katkaisee pätevyuden kiellon voimassaolon ajaksi. Mikäli kielloja ei määrätä, katkaisee kurinpitolautakunnan antama huomautus pätevyuden yhdeksi vuodeksi ja varoitus kahdeksi vuodeksi.

Poikkeustapaukset

Kennelliiton jalostustieteellisellä toimikunnalla on oikeus erittäin painavista syistä poiketa tämän ohjeen määräyksistä.

Jalostustarkastukseen osallistuvat henkilöt ja varusteluettelo

ULKOMUODON ARVIOINTIIN TARVITTAVAT HENKILÖT JA VARUSTEET:

- 1–2 ulkomuodon tarkastajaa
- mikrosirun lukulaite + varaparisto
- tarkastajille: pöytä, tuolit, kirjoitusvälineet, lomakkeet ja ohjeet
- käsipyyhkeitä, käsien desinfiointiaine
- ensiaputarvikkeet
- mittausvälineet (mm. säkäkorkeus, rinnan ympäryys ja -pituus)
- vaaka (tarvittaessa, sama/samanlainen rodun kaikissa jalostustarkastuksissa)
- trimmauspöytä (tarvittaessa)
- kehänauhaa alueen rajaamiseen (tarvittaessa)
- säävarauksen osalta ulkona tehtävissä jalostustarkastuksissa sadesuojat/sadetakit

KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINNIN HENKILÖT JA TARVIKKEET

- 2 käyttäytymisen tarkastajaa (vähintään toinen pätevyity)
- vastaava toimitsija

Avustajat

- koirakkoa ohjeistava avustaja
- vähintään 6 henkilöä muihin tehtäviin (voivat olla osin samoja):
  - esitietojen kerääjä
  - tunnistusmerkinnän tarkastaja
  - koiraa käsittelevä avustaja (=vastaava toimitsija)
  - pallonheittäjä
  - ihmisjoukko kohtaan 7
  - 2 äänten tekijää kohtaan 8
  - yleisön opastaja / ovivahti

Tarvikkeet

- mikrosirun lukulaite + varaparisto
- tarkastettaville koirille sopivan vahvuinen sileä, tavallinen 1,8–2 m pitkä nahkatalutin, jossa on hyvin erottuvat teippimerkit käsilenkissä ja 80 cm:n päässä lukosta
- tarkastajille: pöytä, tuolit, kirjoitusvälineet, lomakkeet ja ohjeet
- käsipyyhkeitä, käsien desinfiointiaine
- ensiaputarvikkeet
- sekuntikello
- rullamitta/lasermitta vähintään 6 m
- varalle erikokoisia solkikaulapantoja
- tuoli avustajalle
- kehänauhaa alueen rajaamiseen
- leveää teippiä kehänauhan kiinnittämiseen sekä paikkojen merkitsemiseen (eri värejä). Ulkotestissä merkinnät tehdään esim. merkintämaalilla.
- 2 sermiä tai muuta ihmisen peittävää näköestettä
- 4 kompostiverkkoritolää
- akryylilevy (pleksi) väh. 1 m x 1 m
- akkuporakone + vara-akku tai laturi
- vappupillejä tai vastaavia
- kattilankansi halkaisija 23–26 cm
- vasara, kädensija pehmustettu esim. teipillä
- tarkastettaville koirille sopiva kevyt liina 10 m
- 2 palloa, halkaisija 8–15 cm
- tarkastettavien koirien lukumäärän verran pallon peittäviä paloja frotee- / teddykangasta (tai vastaavaa) sekä kangassuikaleita tai nauhanpätkiä niiden kiinnittämiseen
- 2 kpl pitkiä takkeja tai sadeviittoja
- 2 kpl sateenvarjoja (normaaleja varrellisia)
- 2 isoa lierireunaista hattua
- tarvittaessa kyltti: ”Testi meneillään, älä tule.”
- vieraskoirat: erirotuisia, samankokoisia ja samaa sukupuolta, kuin tarkastettavana olevat koirat

KÄYTTÄYTYMISEN JALOSTUSTARKASTUKSEN SUORITUSOHJEET

Hyväksytty Kennelliitossa 28.4.2015, voimassa 1.6.2015 alkaen.

Sama tarkastaja voi tarkistaa enintään 16 koiraa päivän aikana.

Käyttäytymisen jalostustarkastus tulee suorittaa rauhallisessa tilassa tai kentällä, jossa alueen ympärillä tai lähellä ei ole häiriötekijöitä, kuten muita koiria, ihmisiä tai peilejä. Tarkastukseen osallistuvasta koirasta täytetään lomakkeelle alkuhaastattelun perusteella esitiedot.

Tunnistusmerkinnän tarkastaminen

Avustaja tarkastaa tunnistusmerkinnän tarkastusalueen ulkopuolella ennen koiran suoritusta. Jos koira väistää avustajaa, pyydetään ohjaajaa tarkistamaan tunnistusmerkintä.

Yleisö

Yleisö ohjeistetaan olemaan hiljaa ja vaikuttamatta koiran suoritukseen. Koiran suorituksen aikana yleisöön ei voi liittyä eikä siitä poistua, jotta koiralle ei aiheuteta tarpeetonta häiriötä. Tämä varmistetaan kyltin ja yleisöä ohjeistavan avustajan avulla. Kännykät pidetään äänettömällä, kameran salamat ja äänet poissa, yleisö ei koiran suorituksen aikana saa syödä eikä juoda eikä koiraan saa pyrkiä vaikuttamaan millään tavoin. Koiralle tuttuun ihmisten läsnäolo yleisössä ei ole suositeltavaa, jos se häiritsee koiraa.

Muut yleiset ohjeet

Ohjaaja on passiivinen koiraa kohtaan, ellei ohjeissa erikseen toisin mainita. Koirakkoa ohjaava avustaja voi tarvittaessa pyytää koiran ohjaajaa selvittämään sotkeutuneen taluttimen. Koiraa ei saa pitää käskyn alla missään osiossa. Koiralla tulee olla ei-kuristava panta tai valjaat. Tarkastuksen järjestäjä antaa koirakon käyttöön tarkastuksen ajaksi sileän, tavanomaisen 1,8–2 metrin mittaisen taluttimen, jossa on hyvin erottuvat teippimerkit käsilenkissä ja 80 cm:n päässä lukosta. Jalostustarkastajan tai koirakkoa ohjaavan avustajan päätöksellä voidaan koirakohtaisesti perustellusta syystä poiketa ohjeissa mainituista hihnanpitotavoista. Jalostustarkastuksen aikana ei saa käyttää koiran houkutteluun leluja tai muita esineitä, epätavallisilla alustoilla ja jahtaamisessa voi käyttää makupaloja osiokohtaisen ohjeen mukaisesti.

Koirien kulku tarkastusalueelle on järjestettävä siten, että alueelle tuleva ja sieltä poistuva koira eivät pääse kohtaamaan toisiaan. Koira ei saa kuulla tarkastuksen ääniä ennen omaa suoritustaan.

Koiraa tarkastuksessa käsittelevä avustaja ei saa olla kosketuksissa koiraan ennen sen suoritusta. Mikäli koiranohjaaja on alkuhaastattelussa kertonut, ettei tiedä voiko koiraan koskea, pyydetään häntä arvioimaan tarkemmin miten koira mahdollisesti käyttäytyy siihen koskettaessa. Lisäksi kysytään onko koira joskus purrut tai uhannut purra ihmistä. Koiranohjaajaa pyydetään kertomaan avustajalle kesken tarkastuksen, jos hänen mielestään jotain asiaa ei kannata tehdä. Koiranohjaaja myös ohjeistetaan ennen suoritusta siitä, että hänellä on halutessaan oikeus milloin tahansa keskeyttää mikä tahansa osio tai jättää se suorittamatta.

Jalostustarkastajat voivat keskeyttää koiran suorituksen milloin vain koiran loukkaantumisen tai liiallisen kuormittumisen tai stressaantumisen johdosta tai jos koira osoittaa tilanteeseen nähden aiheettoman voimakasta aggressiivisuutta. Jos koira jossain käyttäytymisen jalostustarkastuksen osiossa pelkää voimakkaasti, kyseinen osio keskeytetään ja siirrytään seuraavaan osioon.

Huom. Koiranohjaajaa ohjeistetaan kaikissa tilanteissa pitäen riittävä välimatka koirakkoon

1. IHMISEN KOHTAAMINEN

- Osio 1: ensikohtaaminen avustajan kanssa
- Osio 2: poistuminen ja uudelleen kohtaaminen
- Osio 3: avustaja houkuttelee koiran mukaansa

Koiran käyttäytymistä kuvaillaan erikseen jokaisessa osiossa.

Suoritusohje

Osio 1: Ensikohtaaminen avustajan kanssa

Ohjaajan ohjeistus: *"Ota kahdella kädellä kiinni hihnasta, teippimerkkien kohdilta. Kävele merkille ja käänny samaan rintamasuuntaan istuvan avustajan kanssa. Älä huomioi koiraa tai avustajaa. Kun avustaja nousee, käänny häntä kohti."*

Mikäli koira ei lähesty avustajaa uhkaavasti: *"Voit nyt päästää hihnan pitkäksi."*

Ohjaaja tuo koiran tarkastusalueen lähtöpisteestä 2 metrin päähän avustajasta merkitylle kohdalle. Ohjaaja kääntyy seisomaan kasvot samaan suuntaan kuin avustaja, eikä huomioi tai puhuttele koiraa. Kello käynnistetään, kun ohjaaja on asettunut seisomaan merkitylle paikalle.

Avustaja istuu minuutin ajan tuolilla katsomatta ja ottamatta kontaktia koiraan. Jos koira tervehtii avustajaa ennen minuutin täyttymistä, avustaja antaa ensin kätensä haisteltavaksi, nousee sitten rauhallisesti ja siirtyy ohjeessa kohtaan *).

Avustaja nousee rauhallisesti tasan minuutin kuluttua seisomaan katsomatta koiraa ja odottaa 15 sekuntia kääntymättä koiraa kohti, jonka jälkeen *) avustaja kääntyy rauhallisesti kohti koiraa. Avustaja ottaa paikallaan seisten kontaktia katsomalla koiraa ja puhuttelemalla sitä ystävällisesti "Hei koira" ja tarjoamalla kämmenselän tutustumiseen kumartumatta kuitenkaan koiraa kohden. Pienelle koiralle kämmenselkää tarjotaan kyykistyen sivuttain koiraan nähden.

Avustaja kysyy ystävällisellä äänellä ohjaajalta koiran kutsumanimeä sekä voiko koiraan koskea tai onko sillä jotain kohtaa, jonka koskemisesta se ei pidä. Jos koira tulee avustajan luokse, silittää avustaja koiraa kaulasta ja lavoista käyttäen puhuttelussa koiran nimeä. Koiran koskettamista ei suoriteta, mikäli avustajan, ohjaajan tai jalostustarkastajan mielestä se ei ole turvallista, se pelottaa koiraa liiaksi tai koira selvästi väistää avustajaa.

Osio 2: Poistuminen ja uudelleen kohtaaminen

Ohjaajan ohjeistus (koiraa käsittelevän avustajan antamana): *"Pala koiran kanssa lähtöpisteeseen, käänny ympäri ja pala minun luokseni."*

Ohjaaja palaa koiran kanssa lähtöpisteeseen avustajan jäädessä seisomaan paikoilleen. Ohjaaja ja koira kääntyvät lähtöpisteessä ja palaavat suoraan avustajaa kohti, joka tulee koiraa vastaan rauhallisesti kävellen. Avustaja ja ohjaaja pysähtyvät kohdatessaan. Avustaja katsoo samalla koiraa ystävällisesti (kuitenkin hymyilemättä niin että hampaat näkyvät). Ohjaaja ei puhuttele tai tue koiraa kohtaamisessa.

Avustaja ottaa paikallaan seisten kontaktia katsomalla koiraa, puhuttelemalla sitä ystävällisesti nimeltä ja tarjoamalla kämmenselän tutustumiseen kumartumatta kuitenkaan koiran ylle. Pienelle koiralle kämmenselkää tarjotaan kyykistyen sivuttain koiraan nähden. Jos koira tulee avustajan luokse, silittää avustaja koiraa kaulasta ja lavoista käyttäen puhuttelussa koiran nimeä. Koiran koskettamista ei suoriteta, mikäli avustajan, ohjaajan tai jalostustarkastajan mielestä se ei ole turvallista tai se pelottaa koiraa liiaksi tai koira ei itse ota kontaktia avustajaan 60 sekunnin kuluessa.

Osio 3: Avustaja houkuttelee koiran mukaansa

Avustaja pyytää ohjaajaa antamaan koiran taluttimen ja jäämään itse paikoilleen. Avustaja houkuttelee koiran ystävällisellä puheella ja eleillä lähtemään mukaansa. Houkuttelussa käytetään ensin vain koiran nimeä ja suurempaa houkuttelua käytetään vain, jos koira ei nimen käyttämisellä lähde mukaan. Avustaja jatkaa koiran kanssa matkaa ja kiertää tarkastusalueen antamatta koiran pysähtyä tutkimaan sitä tarkemmin. Jos koira ei halua edetä avustajan kanssa, avustaja houkuttelee koiraa äänellään ja kehonkielellään pysymään mukanaan. Avustaja ja koira palaavat ohjaajan luo. Mikäli koira jossain vaiheessa kieltäytyy täysin lähtemästä avustajan mukaan, avustaja palauttaa sen ohjaajalle. Avustaja antaa lopuksi koiran taluttimessa ohjaajan hallintaan.

2. KÄSITELTÄVYYS

Suoritusohje

Ohjaajan ohjeistus (koiraa käsittelevän avustajan antamana): *"Kierrä tarkastusalue koiran kanssa samaa reittiä kuin minä äsken."*

Koirakon kierrettyä alueen ympäri: *"Tutkin nyt koiran, älä kiinnitä siihen silloin huomiota. Onko jotain kohtaa, jonka koskettamisesta koira ei pidä?"*

Ohjaaja kiertää koiran kanssa tarkastusalueen ja palaa avustajan luo jääden paikoilleen talutin löysällä puhumatta koiralle. Avustaja ottaa tarvittaessa toisella kädellään kiinni taluttimesta 20 cm etäisyydeltä pannasta ja aloittaa käsittelyn. Avustaja ei ota missään tilanteessa kiinni koiran pannasta. Avustaja voi käsittelyn aikana kehumalla tukea koira. Ohjaaja ei saa käsittelyn aikana vaikuttaa koiran käyttäytymiseen (käskeminen, taluttimen kiristäminen, koiran koskettaminen). Avustaja tutkii kaksin käsin rauhallisesti ja ystävällisesti koiran koskettaen sen huulia ja korvia, selkää, nostaa sen etu- ja takaraajaa, koskee anturoihin ja liu'uttaa hännän sormiensa välistä. Mikäli koira ei ole voitu koskettaa aiemmissa osissa, tätä osiota ei suoriteta lainkaan. Käsittelyä jatketaan vain niin pitkään kun koira on rento tai väistää vain vähän. Voimakas väistely tai aggressiivinen käyttäytyminen keskeyttävät osion, käsittelyä ei enää jatketa.

3. JAHTAAMINEN

Suoritusohje

Ohjaajan ohjeistus: *"Mene liinan luokse ja vaihda se koiran hihnan tilalle. Ota toisella kädellä kiinni metrin päästä koira ja toisella kädellä liinan päästä. Kun avustaja heittää pallon, päästä irti koiranpuoleisella kädellä. Saat tarvittaessa antaa koiralle vapautuskäskyn ennen pallon heittoa."*
Jos koira seisoo väärään suuntaan: *"Ota askel eteenpäin."*

Pallon pysähtyttyä ohjaajaa kehoitetaan koiran käyttäytymisestä riippuen menemään pallon (tai pallon ja koiran) luokse sekä leikkimään tai houkuttelemaan koira leikkimään hetki pallon kanssa.

Leikin jälkeen: *"Ota pallo koiralta ja vaihda hihna liinan tilalle. Jätä pallo ja liina paikoilleen ja houkuttele koira mukaasi puhumalla, vetämättä sitä hihnalla. Tarvittaessa voit käyttää houkuttelussa makupaloja. Kiertäkää tarkastusalueen takareunan kautta ja pysähtykää etuosassa olevan neliön päälle."*

Ennen osion alkua avustaja vie liinan valmiiksi merkittyyn paikkaan. Ohjaaja vie koiran merkille ja vaihtaa liinan sen taluttimen tilalle. Ohjaaja pitää toisella kädellä kiinni metrin päästä koira ja toisella kädellä liinan päästä. Koirakon rintamasuunta on kohti tarkastusalueen vasenta laitaa. Avustaja seisoo alueen ulkopuolella, lähellä vasenta etureunaa, pitäen kädessään kankaalla peitettyä palloa. Avustaja on niin etäällä, ettei koira yletä liinassaan avustajan luo. Ohjaajan asetuttua seisomaan ja koiran katsoessa kohti vasenta reunaa heittää avustaja pallon vinosti kohti tarkastusalueen vastapäistä reunaa. Jos koira on hyvin keskittynyt johonkin muuhun, esimerkiksi nuuskimiseen, kopauttaa avustaja palloa pari kertaa seinään tai lattiaan ennen heittoa. Ohjaaja kävelee koiransa luokse, mikäli tämä on lähtenyt pallon perään. Jos koira ei ole lähtenyt, menevät koira ja ohjaaja yhdessä katsomaan palloa. Ohjaaja yrittää houkuttella koira leikkimään pallolla tai leikittää koira, mikäli se on aloittanut leikin itse. Houkutteluun tai leikittämiseen käytetään aikaa vähintään 30 sekuntia ja enimmillään 60 sekuntia. Avustajan kehotuksesta ohjaaja ottaa pallon koiralta. Avustaja vaihtaa pallon peittävän kankaan uuteen ennen seuraavaa koira, mikäli pallo on käynyt testattavan koiran suussa. Ohjaaja vaihtaa liinan takaisin koiran taluttimeen ja houkuttelee koiran mukaansa. Houkuttelussa voi käyttää makupaloja.

Avustaja vie pallon pois tarkastusalueen läheisyydestä siten, ettei se ole koirien näkyvillä ennen tätä osiota tai sen jälkeen.

4. AKTIIVISUUS/PASSIIVISUUS

Seurataan kolmen minuutin ajan koiran reaktioita; rauhallisuutta, rauhattomuutta ja tarkkaavaisuutta.

Suoritusohje

Ohjaajan ohjeistus: *"Seiso neliön päällä, koira pitkässä hihnassa. Älä huomioi tai puhuttele koira, vaikka se yrittäisi hakea huomiotasi."*

Ohjaaja seisoo merkityssä kohdassa paikoillaan kolmen minuutin ajan pitäen taluttimen päästä kiinni. Jos koira tekee tarpeensa, tulee seuraavan koiran suorittaa osio eri kohdassa. Ohjaaja ei saa kiinnittää huomiota koiraan, katsoa sitä tai puhua sille.

5. VIERAS KOIRA

Tarkastusavustajana on erirotuinen koira, joka on samaa sukupuolta kuin testattava koira ja suunnilleen samankokoinen kuin testattava koira sekä sitä taluttava henkilö. Koiran on oltava rauhallinen, ei vieraskoira-aggressiivinen ja helposti (ilman suurieleistä houkuttelua) sitä taluttavan henkilön hallittavissa. Koiran tulee suhtautua välinpitämättömästi testattavaan koiraan.

Suoritusohje:

Ohjaajan ohjeistus: *"Siirry pari askelta taaksepäin, pidä kasvot edelleen kohti etureunaa. Ota kahden käden ote hihnasta teippimerkkien kohdalta ja pidä kiinni eleettömästi. Älä kiinnitä koiraan mitään huomiota."*

Jos koira seisoo selkä kohti vieraskoira: *"Ota pieni askel eteenpäin."*

Tarkastettavana oleva koira ja ohjaaja ovat tarkastusalueen oikeassa reunassa viiden metrin etäisyydellä sen etureunasta. Koirakko seisoo rintamasuunta alueen etureunaa kohti ja ohjaaja pitää taluttimesta eleettömästi kiinni. Ohjaaja ei saa kiinnittää huomiota koiraan, katsoa sitä tai puhua sille. Vierasta koira taluttava henkilö ja koira eivät saa olla tarkastettavan koiran nähtävillä ennen osion alkua. Vieraskoira ja sitä taluttava henkilö saapuvat tarkastusalueen ulkopuolelta ja sivuuttavat sen normaalia kävelyvauhtia pitkän etusivun suuntaisesti pysyen viiden metrin etäisyydellä alueen etureunasta sen ulkopuolella. Koirien ohjaajien tulee olla 10 metrin päässä toisistaan. Vieraskoira taluttajineen kääntyy tarkastusalueen vasemman kulman kohdalla ja palaa samaa reittiä normaalisti kävellen takaisin ja poistuu näkyvistä. Vieraskoiran taluttajan tehtävänä on huolehtia, ettei koira kiinnitä huomiota tarkastettavaan koiraan, toimia vähäeleisesti ja olla myös itse huomioimatta tarkastettavaa koira.

6. EPÄTAVALLISET ALUSTAT

Suoritusohje:

Ohjaajan ohjeistus: *"Ota koiran hinnan päästä kiinni ja kulje tarkastusalueen reunasta kohtisuoraan kohti ritilää. Kävele ritilän päälle. Jollei koira seuraa sinua ritilän päälle, houkuttele sitä puhumalla. Jos puhuminen ei auta, voit houkuttaa koira makupalalla. Kun koira on ritilän päällä kiinnitä sen huomio itseesi ja pyri houkuttelemalla pitämään koira hetki ritiläalustalla. Älä pakota koira ritilälle tai pysymään sillä."*

"Jatka matkaasi seuraavalle alustalle ja toimi samoin, kuin ritilälle mentäessä."

Lattiamateriaalin/maan väristä poikkeavat alustat on sijoitettu tarkastusalueen takaosaan kolmen metrin päähän toisistaan siten, että ne ovat kierrettävissä joka puolelta. Alustat eivät saa liikkuu helposti tai kolistaa. Tarvittaessa ne voi kiinnittää esim. teipillä.

- 1) ritilä (2-4 kpl kompostikehikkoverkon palaa hieman lomittain)
- 2) liukas alusta (pleksin pala n. 1m x 1m)

Ohjaaja kävelee koira taluttimessa tarkastusalueen oikeasta reunasta rennosti ritilän päälle. Jos koira ei halua tulla ritilälle, ohjaaja houkuttelee koira ensi puhumalla ja jos koira ei tule, voi käyttää myös makupaloja houkutteluun. Koiran ollessa ritilän päällä, ohjaaja kiinnittää koiran huomion itseensä ja pyrkii pitämään sitä hetken ritilän päällä. Jos yhden alustan suorittamiseen on kulunut 90 sekuntia, ohjaajaa pyydetään jatkamaan matkaa.

Ohjaaja kävelee rennosti koira taluttimessa ritilältä seuraavalle alustalle. Suoritusohje on sama, kuin ritiläosiossa.

7. IHMISJOUKKO

Käyttäytyminen normaalista poikkeavassa tilanteessa. Avustajina 6 henkilöä.

Suoritusohje

7.1 Ihmiset rivissä kävelen

Ohjaajan ohjeistus: *”Ota kahden käden ote hihnasta teippimerkkien kohdilta. Pidä liikkeessasi kädet alhaalla. Älä vaikuta koiraan hihnalla, mutta älä myöskään anna koiran vetää sinua pois suoralta reitiltäsi tai päästä sitä avustajien luo. Älä huomioi koira missään vaiheessa. Mene merkille ja käänny rintamasuunta avustajia kohti ja lähde kävelemään suoraan tarkastusalueen toisella laidalla olevalle merkille. Käänny ja palaa suoraan takaisin. Jatka merkkien välillä kävelyä kunnes sinua pyydetään pysähtymään.”*

Koira ja ohjaaja ovat lähtöpisteessä tarkastusalueen pleksinpuoleisessa päädyssä ja avustajat vastakkaisessa päädyssä kahdessa kolmen hengen ryhmässä. Ryhmien väli on 5 metriä koko osion ajan ja avustajat kulkevat ryhmissä rinnakkain. Ohjaaja pitää koko osion ajan eleettömästi kiinni taluttimesta eikä yritä vaikuttaa koiran käyttäytymiseen. Ohjaaja ja avustajat lähtevät rauhallisesti kävelen toisiaan kohti. Kohdattaessa ohjaaja kulkee keskeltä avustajien ryhmien väliin jäävää tilaa. Ohjaaja tai avustajat eivät kommunikoi keskenään tai huomioi koira, mutta avustajat väistävät sitä tarvittaessa. Alueen päädyssä avustajat ja ohjaaja kääntyvät ympäri ja toistavat kävelyosuuden.

7.2 Ihmiset rivissä juosten

Toimitaan samoin kuin edellisessä vaiheessa, mutta avustajat juoksevat kävelyn sijaan.

7.3 Oudot ihmiset rivissä

Toimitaan samoin kuin ensimmäisessä vaiheessa, mutta kaksi avustaa on pukeutunut ennen liikkeellelähtöä pitkään takkiin/viittaan ja lierihattuun ja kahdella on sateenvarjot alla mainitussa järjestyksessä. Sateenvarjot avataan ylöspäin, kun koira on liikkunut lähtöpisteestä 2 metriä, jonka jälkeen ne kannetaan avattuina osion loppuun saakka.

Ihmisjoukon varusteiden järjestys:

Ilman varusteita	Sateenvarjo	Takki ja hattu	Takki ja hattu	Sateenvarjo	Ilman varusteita
---------------------	-------------	-------------------	-------------------	-------------	---------------------

Koirakko

7.4 Ihmiset ympyrässä

Ohjaajan ohjeistus: *”Mene seisomaan alueen keskellä olevalle merkille. Ota kahden käden ote hihnasta teippimerkkien kohdilta. Pidä kädet alhaalla äläkä vaikuta hihnalla koiraan, mutta älä anna sen vetää sinua pois merkiltä. Älä huomioi koira.”*

Mikäli koira ei reagoi voimakkaasti avustajien kerääntyessä ympyrään: *”Pidä edelleen kahden käden ote hihnasta, mutta siirrä koiranpuolesta kättä siten, että hihna pitenee hiukan.”*

Ohjaaja tulee ensin koiran kanssa tarkastusalueen keskelle ja pysähtyy puhuttelematta koira. Ohjaaja pitää taluttimesta kahden käden otteella, mutta avustajan kehotuksesta hihnaa pidennetään hieman aiemmasta otteesta. Ohjaaja ei ota katsekontaktia koiraan tämän osion aikana. Ohjaajan ollessa keskipisteessä avustajat asettuvat ympyrään 6 metrin päähän ohjaajasta merkittyjen paikkojen mukaisesti, rintamasuunta ohjaajaan päin. Avustajat seisovat paikoillaan 15 sekuntia katsomatta koira tai puhuttelematta sen ohjaajaa, jonka jälkeen avustajat seisovat 15 sekuntia paikoillaan katsoen koira. Avustajat astuvat kaksi askelta ohjaajaa kohti edelleen rintamasuunta ohjaajaan päin, katsomatta koira tai puhuttelematta sen ohjaajaa. **Jos koira reagoi voimakkaasti avustajien ollessa 6 metrin etäisyydellä koirasta, avustajat eivät astu kahta askelta eteenpäin.** Avustajat kääntyvät kahden sekunnin kuluttua oikea kylki kohti ohjaajaa ja kiertävät ympyrän myötäpäivään 4 metrin päässä ohjaajasta. **Jos avustajien astuessa kaksi askelta eteenpäin koira reagoi selvästi, ei koira kierretä, tai jos koira reagoi selvästi avustajien kiertäessä koira, ei kiertämistä jatketa.** Avustajat pysähtyvät ja kääntyvät rintamasuunta ohjaajaa kohden. Avustajat poistuvat tämän jälkeen rauhallisesti tarkastusalueelta.

Ohjaajan ohjeistus: *"Voit nyt huomioida koira."*

8. ÄÄNET

- 1) vappupilli,
- 2) iso kattilankansi vaimennetulla vasaran varrella,
- 3) iso kattilankansi vasaralla ja
- 4) akkuporakone

Suoritusohje

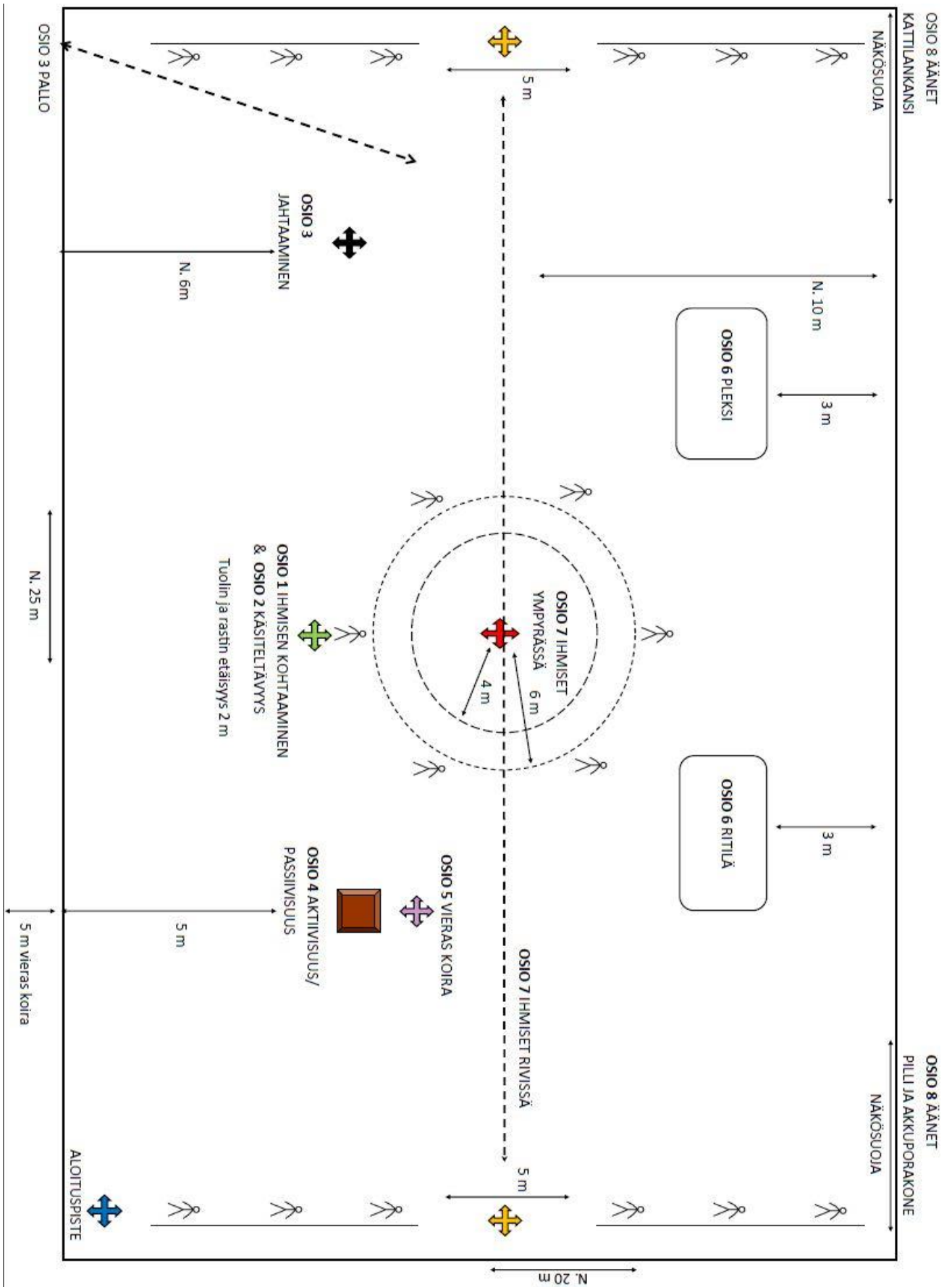
Ohjaajan ohjeistus: *"Ota hihnan päästä kiinni ja kävele normaalia kävelyvauhtia kohti oikeaa takakulmaa. Jatka pysähtymättä kohti vasenta takakulmaa ja sieltä edelleen vasempaan etukulmaan. Käänny ympäri ja palaa samaa reittiä takaisin aloituspisteeseen. Tarvittaessa voit houkutella koira mukaasi, mutta älä pakota sitä. Älä kuitenkaan päästä koira katsomaan sermin/näköesteen taakse."*

Avustajat A ja B ovat piilossa sermien tai vastaavien takana tarkastusalueen molempien takakulmien ulkopuolella. Koira ei saa nähdä avustajien menoa piiloon. Sermien on oltava sellaista materiaalia, että ne eivät aiheuta koiralle uhkaa tai mielenkiintoa.

Koirakon ohjaaja ilmoittaa ääniavustajille koirakon liikkeelle lähdöstä sanomalla "Liikkeellä". Samoin toimitaan koirakon kääntyttyä tarkastusalueen vasemmassa etureunassa ja aloittaessa paluun. Ohjaaja pitää taluttimen päästä kiinni ja kävelee kohti oikeaa takakulmaa ja jatkaa alueen takasivua pitkin kohti vasenta takakulmaa. Tarvittaessa ohjaaja voi houkutella koira kulkemaan mukanaan. Avustaja A on alueen oikeassa takakulmassa ja puhalttaa kolme kertaa peräjälkeen 2 sekunnin ajan vappupilliin. Viimeisen pilliin puhalluksen päätyttyä avustaja B vasemmassa takakulmassa koputtaa pehmustetulla vasaran varrella kattilankantta 5 kertaa. Tämän jälkeen avustaja B pitää 2 sekunnin tauon. Koputus toistetaan kolme kertaa. Ohjaaja kääntyy vasemmasta takakulmasta kohti vasenta etukulmaa, kääntyy siellä ympäri ja palaa samaa reittiä takaisin. Kun ohjaaja on kääntynyt vasemmassa etukulmassa avustaja B alkaa paukuttaa kattilan kantta vasaralla samoin, kuin aiemmin vasaran varrella. Ohjaajan ja koiran ollessa paluumatkalla puolesta välissä takasivua, avustaja A laittaa akkuporakoneen käyntiin 5 sekunniksi, sammuttaa sen 2 sekunnin ajaksi ja käynnistää uudelleen 5 sekunnin ajaksi.

Huom! Jos koira pelkää kattilan kannen koputtamista vasaran varrella, vasaralla paukuttaminen jätetään väliin.

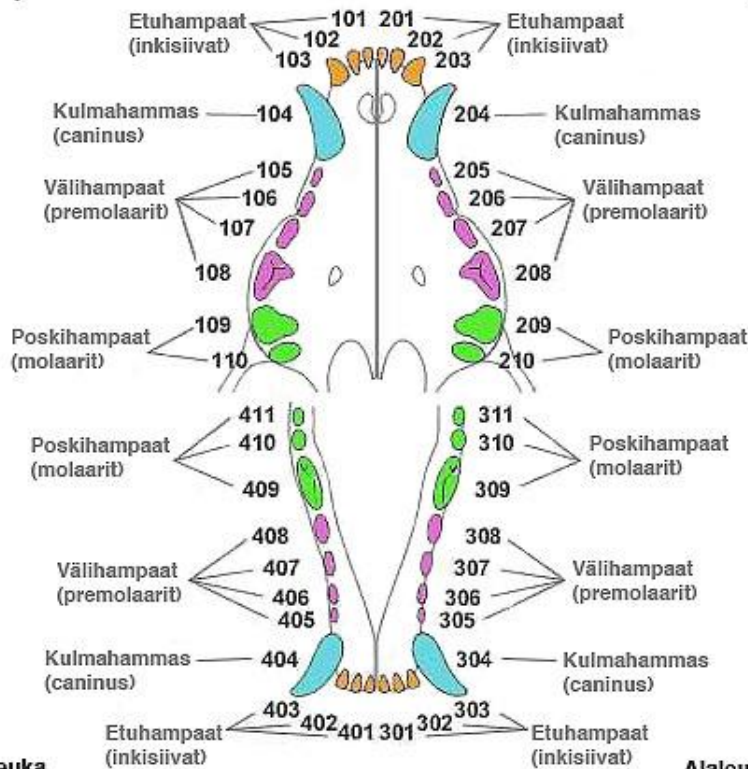
Käyttäytymisen jalostustarkastuksen ratapiirros

Koiran hammaskartta

Yläleuka
oikea puoli

Yläleuka
vasen puoli

Alaleuka
oikea puoli

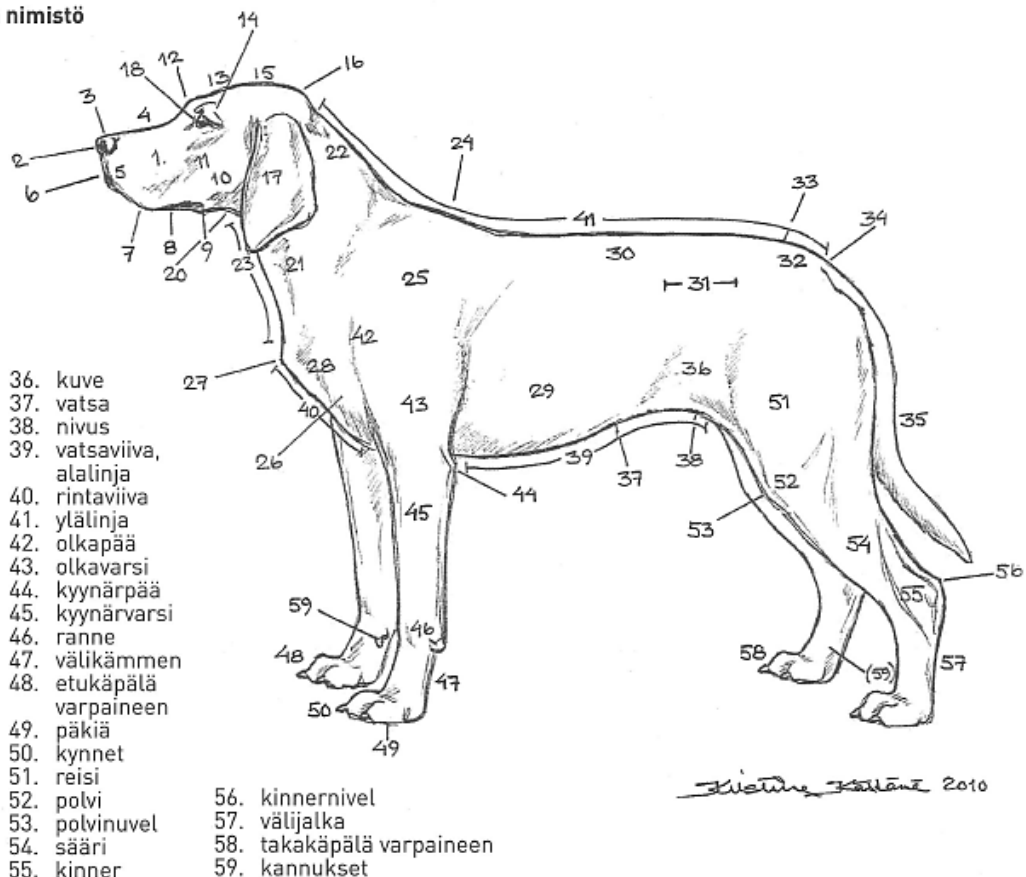
Alaleuka
vasen puoli

Kuva:
Royal Veterinary College
2015

Koiran anatomia

Koiran ruumiinosien nimistö

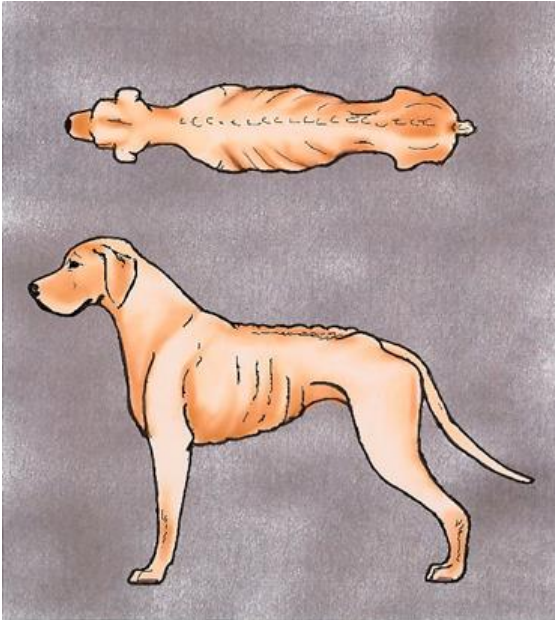
1. kuono
2. sieraimet
3. kirsu
4. kuononselkä
5. yläleuka
6. ylähuuli
7. alaleuka
8. alahuuli
9. suupieli
10. poski
11. poskiluut
12. otsapenger
13. otsa
14. kulmakaaret
15. päälaki
16. niskakyyhmy
17. korva
18. silmä
19. [kulmakarvat]
20. kaulanahka
21. kaula
22. niska
23. kaulanalus
24. säkä
25. lapa
26. rintalasta
27. rintalastan kärki
28. eturinta
29. rintakehä
30. selkä
31. lanne
32. lantio
33. sarvennaiset
34. hännäntyvi
35. häntä

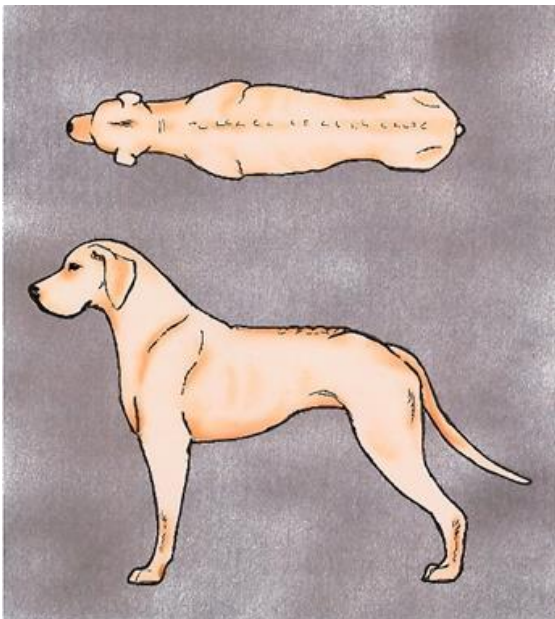
36. kuve
37. vatsa
38. nivus
39. vatsaviiva, alalinja
40. rintaviiva
41. ylälinja
42. olkapää
43. olkavarsi
44. kyynärpää
45. kyynärvarsi
46. ranne
47. välikämmen
48. etukäpälä varpaineen
49. päkiä
50. kynnet
51. reisi
52. polvi
53. polvinuvel
54. sääri
55. kinner
56. kinnernivel
57. välijalka
58. takakäpälä varpaineen
59. kannukset

Koiran kuntoluokitus

Kuntoluokitus tehdään oheisen taulukon avulla asteen välein asteikolla 1–5.

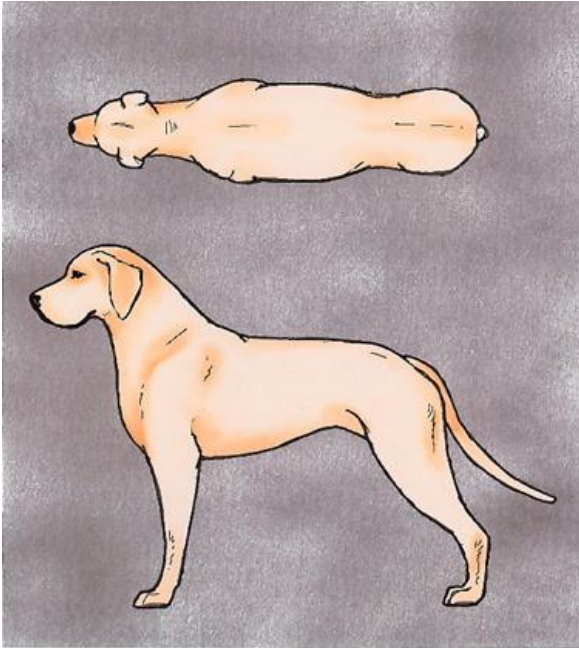

1. Vaikea alipaino.
Kylkiluut, lonkkakyyhmyt ja lantion selkänikamat erotettavissa kaukaa. Ei rasvavarastoja. Lihasmassa selvästi vähäinen.

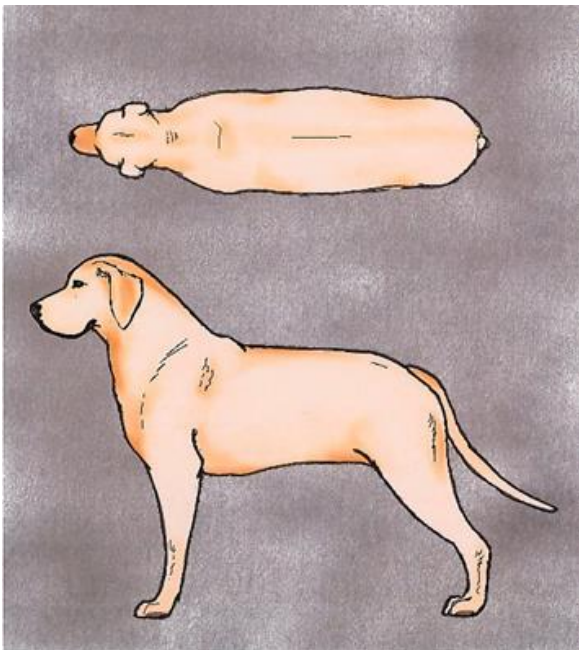

2. Lievä alipaino.
Kylkiluut helposti tunnisteltavissa rasvavarastojen vähyyden vuoksi. Lannerangan selkänikamien yläosat näkyvät. Maha vetäytyy selvästi ylöspäin ja vyötärö erotettavissa helposti.

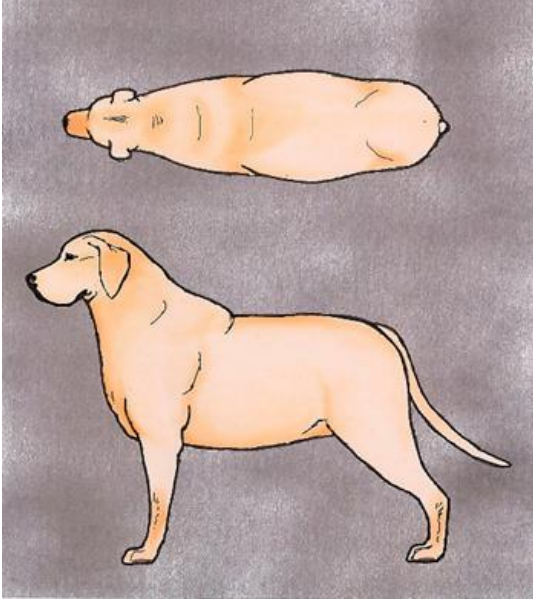

3. Normaalipainoinen.
Kylkiluut tunnusteltavissa ilman
liiallista rasvavarastoa. Sivusta
katsottaessa maha vetäytyy ylöspäin.

4. Lievä ylipaino.
Kylkiluiden tunnistelu rasvan alta
hankalaa. Selvät rasvakertymät
lannerangan päällä ja hännän tyvessä.
Vatsa ei vetäydy ylöspäin.

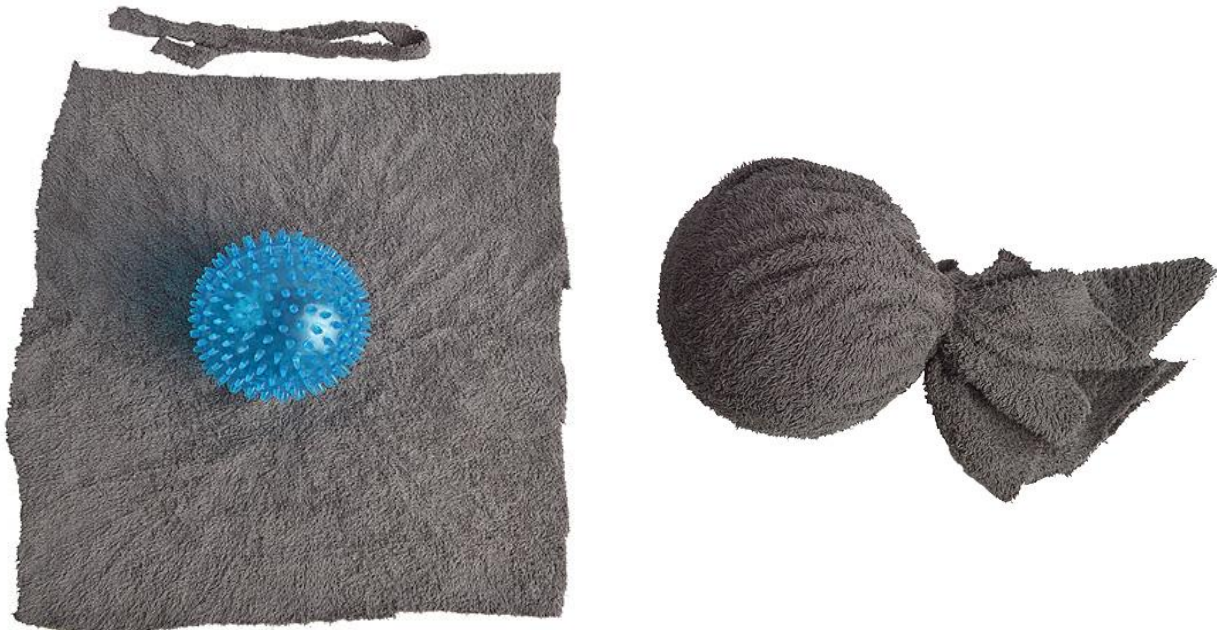

5. Vaikea ylipaino.
Selvät rasvakeräymät lannerangan päällä, hännän tyvessä ja rinnassa. Rasvaa voi olla kertyneenä myös niskaan ja raajoihin. Vyötärö ei erotettavissa ja vatsa pullottaa.

Mallikuvia varusteista

Esimerkki avustajien asusteista osiossa 7.3.

Esimerkki pallosta osiossa 3. Pallo voi olla myös sileäpintainen.